

ЗАПИСНИК

од

16-тата седница на

Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП
одржана на 24.12.2018 година

На 24.12.2018 година со почеток во 11:00 часот, во просториите на Владата на Република Северна Македонија се одржа шеснаесеттата седница на Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП.

На состанокот присуствуваа: г-ѓа Рената Дескоска – Министер за правда, г-дин Оливер Спасовски – Министер за внатрешни работи, г-дин Зоран Караповски – Претседател на Судскиот совет на РМ, г-дин Николчо Николовски – судија на Врховниот суд на РМ, г-ѓа Лидија Димчевска – Претседател на Апелациониот суд Скопје, г-дин Наке Георгиев – Претседател на Апелационен суд Штип, г-ѓа Лидија Мартинова – судија на Апелациониот суд Скопје, г-ѓа Елизабета Манели Ташевска – Претседател на Апелационен суд Битола, г-ѓа Татјана Јањќ Тодорова- државен советник во Уставниот суд на РМ, г-дин Александар Лазов – Генерален секретар на Уставниот суд на РМ, Татјана Трајковска – Претставник од Кабинетот на Министерстерот за финансии, г-ѓа Светлана Гелева – Помошник директор за мултилатерала при Министерството за надворешни работи, г-ѓа Даница Џонова - В.Д. Директор на Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП- Владин Агент како и г-ѓа Ирена Џуцулоска од Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП.

Своето отсуство од состанокот навремено го највија Претседателот на Вишиот управен суд РМ, Претседателот на Апелациониот суд Гостивар, Јавниот обвинител на РМ и Претседателот на Советот за јавни обвинители.

Состанокот започна со вовед од страна на В.Д. Директорката на Бирото за застапување на РМ пред Европскиот суд за човекови права, г-ѓа Даница Џонова, која ги извести присутните за прогресот и реализацијата на препораките од претходната седница и им се заблагодари на оние институции кои што постапиле по препораките од претходната седница на брз и најодговорен начин.

Состанокот продолжи со информација околу новодонесените пресуди против РМ од страна на ЕСЧП, по што на дневен ред се најдоа и други пресуди на ЕСЧП чие извршување е сеуште во тек.

- Црква на вистински православни христијани и Ивановски против Република Македонија, А.бр. 35700/11, пресуда од 29 ноември 2018 и Ставропигијален манастир „Св. Јован Златоуст“ против Република Македонија, А.бр. 52849/09, пресуда од 29 ноември 2018.

Владиниот Агент, г-ѓа Џонова ги информираше присутните за двете новодонесени пресуди од страна на комитет на тројца судии, а во чиј фокус е проблемот на нерегистрација на верски здруженија без причини кои ЕСЧП би ги оценил како доволни. Во суштина двете пресуди се засноваат на веќе претходно донесените две во случајот на Православната охридска архиепископија (Грко-православна охридска архиепископија на пеќката патријаршија)" против Република Македонија, и Бекташиската заедница и други против Република Македонија.

Со донесувањето на новите две пресуди, бројот на пресуди од овој вид изнесува четири. Со оглед на тоа што се очекува преотворање на постапката за регистрација на овие верски здруженија во согласност со ставовите на ЕСЧП во предметните пресуди, г-ѓа Џонова предложи Меѓуресорската комисија да усвои заклучок Основниот суд Скопје II Скопје да ја извести Меѓуресорската комисија за тоа дали апликантите побарале повторување на постапката за регистрација. Истовремено, Владиниот Агент информираше дека во однос на извршувањето на првите две пресуди од оваа група, до Комитетот на министри веќе е достаен акциски план во кој е илустриран прогресот во однос на барањата за повторување на постапките, односно барањата за регистрација по основ на пресудите на ЕСЧП, но и приказ на генералните или општите мерки кои имаат за цел солидно извршување на пресудите во делот на индивидуалните мерки но и превенирање на идни слични повреди. Во контекст на последноспоменатото, таа најави во првата половина од следната година заеднички настан со Советот на Европа, на кој ќе може да се разгледа прогресот на домашните постапки за регистрација на верските здруженија и да бидат презентирани очекувањата на Комитетот на министри за целите на извршување на оваа група на пресуди.

➤ **Макрадули против Република Македонија (Апликации бр. 64659/11 и 24133/13) 19 јули 2018 година;**

По однос на оваа точка на дневниот ред Владиниот Агент истакна дека ова се први два предмети за кои е донесена пресуда поврзана за делата на клевета во Република Македонија. Таа нагласи дека со пресудата е одлучувано за две домашни постапки за клевета за кои постапката пред ЕСЧП е споена и дека ЕСЧП најде повреда на членот 10 од ЕКЧП односно слободата на изразување во двете постапки. Притоа беше споменато дека спорните постапки, предмет на пресудата на ЕСЧП, биле кривични постапки за делото клевета од причина што станува збор за период пред декриминализацијата на клеветата и пред донесувањето на Законот за граѓанска одговорност за клевета и навреда. Граѓанските постапки за надомест на штета кои уследиле по предметните кривични осуди за клевета, не беа предмет на апликацијата и пресудата на ЕСЧП.

Во контекст на извршувањето на оваа пресуда Владиниот Агент предложи основните и апелационите судови да ја известат Меѓуресорската комисија за нивни постапки за клевета во кои што се донесени одлуки кај кои се реферира на практика на Европскиот суд за човекови права или конкретно на пресудата на ЕСЧП во случајот Макрадули, откако истата е донесена со цел пред Комитетот на министри да се реферира на ваквата

домашна судска пракса со што би се покажало дека домашните надлежни институции ја уважуваат и применуваат предметната пресуда на ЕСЧП.

➤ **Лътифи против Република Македонија, А.бр. 19017/16, пресуда од 17 мај 2018 година.**

Во врска со индивидуалните мерки за извршување на оваа пресуда, беше нагласено дека Бирото има добиено информација дека апликантката нема поднесено барање за повторување на домашната постапка и веќе има прибавено известување од страна на МВР по однос на актуелниот статус на апликантката. Расположливите податоци се веќе испратени до Комитетот на министри, пред се во функција на класификација на видот на надзор што Комитетот на министри ќе го спроведува со однос на извршувањето на оваа пресуда. Што се однесува до генералните мерки, г-ѓа Џонова информираше дека Бирото има сознанија дека по донесувањето на пресудата на ЕСЧП во случајот на Лътифи, во слични постапки во повеќе наврати пред управните судови биле покренати постапки во слични околности, односно случаи кога во одлуките на МВР за прогласување на лице за опасност по националната безбедност, не се дава (доволно) образложение кое би обезбедило квалитетен судски надзор, решенијата биле укинувани. Џонова ја поздрави вакавата пракса на управното судство и потенцираше дека би било идеално доколку во своите одлуки при управните судови реферираат на пресудата на ЕСЧП во случајот Лътифи.

Во оваа насока таа им предложи на присутните да се усвои препорака Управниот и Вишиот управен суд да ги достават до Меѓуресорската комисија одлуките во кои што евентуално постои повикување на пресудата на ЕСЧП во предметот Лътифи, или причините на ЕСЧП изнесени во оваа пресуда, како би можело да се реферира на истите за целите на изготвка на акциониот план за овој предмет.

Сепак, беше нагласено дека МВР за целите на извршување на пресудата во случајот на Лътифи ќе мора да ја промени сопствената пракса: прво, во смисла на тоа дека ќе избегнува ситуации кога без доволно образложени причини ќе ги прогласува лицата за опасност по националната безбедност имајќи го предвид образложението и ставот на ЕСЧП во однос на причините по повод кои Лътифи била прогласена за опасност по националната безбедност, а кои за потребите на постапката пред ЕСЧП беа во најголем дел декласифицирани; второ, во своите решенија да нуди соодветно образложение на причините кои би можеле да бидат евентуално оспорени пред домашните судски инстанци и кои би можеле да бидат предмет на квалитетен судски надзор. Во оваа смисла во согласност со пресудата на ЕСЧП, беше потенцирано деке е нужно неопходно странките да бидат запознаени со причините на кои се заснова одлуката на МВР, во најголема можна мера соодветна на околностите, за да можат да евентуално да ги спорат таквите причини, во спротивно на што, можноста за правен лек против решенијата останува илузорна и теоретска. Во тој контекст особено е важно да се има предвид дека ова може како во случајот на Лътифи да има и негативни последици по остварување на други права на засегнатите лица, како на пример правото на азил.

➤ Еуромак Метал v. Република Македонија, А.бр. 68039/14, пресуда од 14 јуни 2018.

Владиниот Агент истакна дека благодарение на препораката на Меѓуресорската комисија која што е усвоена на последната седница, во меѓувреме се водеа интензивни разговори со Министерството за финансии на различни нивоа. Притоа таа нагласи дека од страна на Министерството за финансии била информирана дека со измените од 2014 година на Законот за данокот на додадена вредност, на кои не беше укажано од страна на надлежниот претставник на Министерството за финансии на претходната седница при усвојувањето на препораката за пристапување кон измени на Законот за додадена вредност, проблемот кој се појавува во случајот на Еуромак Метал бил надминат и дека предметните измени превенираат исти слични повреди на ЕКЧП. Иако потенцираше дека Бирото за застапување во моментот прави анализа на измените од 2014 на Законот за додадена вредност, таа предложи засега да се ретерира во однос на препораката за измени на законот.

Сепак истакна дека во текот на дискусиите со претставници од Министерството за финансии и Управата за јавни приходи било укажано дека постојат сеуште тековни постапки пред домашните институции по основ на ДДВ, во кои како странки се јавува истата категорија на правни лица како Еуромакметал и дека тие се водат согласно правните правила кои важеле пред измените на Законот за додадена вредност од 2014 година.

Во овој контекст Цонова нагласи дека при одлучувањето по ваквите предмети сите надлежни домашни институции должно мора да ги применуваат правните становишта на ЕСЧП од пресудата во случајот ЕУРОМАК Метал. Притоа таа нагласи дека секоја одлука спротивна на ваквите правни ставови на ЕСЧП ризикува не само да го загрози извршувањето на пресудата на ЕСЧП, што е под надзор на Комитетот на министри на Советот на Европа, туку и да резултира со нови слични апликации пред ЕСЧП и импликации по Буџетот на државата.

Сепак, имајќи предвид дека пред измените на Законот пред 2014 важел поинаков режим за оваа група на правни лица и истите биле должни и обврзани под законски предвидените услови да плаќаат ДДВ, впрочем како и правното лице во случајот на, како и во случај сеуште да има тековни предмети за ДДВ, пред домашните институции, 2014 година, потребно е Управата за јавни приходи и Министерството за финансии да се прилагодат на ставот на ЕСЧП, бидејќи извесно е дека ваквите случајеви ќе имаат импликации по однос на Буџетот. Таа нагласи дека е важно проблемите да се решаваат на домашно ниво, бидејќи нема да се заштедат буџетски средства ако оставаме предметите да се најдат пред Европскиот суд за човекови права.

Тука се надоврза и Министерот за внатрешни работи истакнувајќи дека постојат индииции за случаи на двојно оданочување. Исто така тој истакна дека постојат случаи кога органите на управата и по повеќекратно одлучување од страна на управните судови тие повторно да не постапуваат по насоките на судовите.

Владиниот Агент укажа дека тековни предмети пред ЕСЧП против државата сугерираат за потребно посилна координација меѓу надлежните институции, УЛП, МФ, но и МВР и домашните судови имајќи предвид дека УЛП се грижи за наплата на данокот, но дека доставува и кривични пријави до МВР, кои понатаму се процесираат до обвинителството и дека постојат силни индииции дека е можно во рамки на кривична постапка, која се води засебно од управната постапка ист даночен долг да биде намирен два пати.

Притоа Министерот за внатрешни работи истакна дека МВР стои на располагање за да се разговара на овие теми и да се решат проблемите на домашно ниво.

Судијата Николчо Николовски укажа дека постојат нелогичности помеѓу Законот за даночна постапка и Законот за трговските друштва кои што се во колизија по однос на некои одредби.

Г-ѓа Џонова во оваа насока предложи Меѓуресорската комисија да препорача да се организира настан во рамките на ACJO во контекст на кој може да се разговараат теми поврзана со даночната постапка и различни закони од даночната сфера.

Во контекст на дискусијата претставничката од Министерството за финансии напомена дека навистина голем проблем претставува постојаното враќање на предметите од управните судови на повторно одлучување. Таа истакна дека голем проблем е што управните судови не одлучуваат мериторно иако имаат таква законска должност. Поради тоа, на крај, предметите завршуваат пред судот во Стразбур. Ова особено се случува кај постапките за денационализација, за што МФ поднело до Врховниот суд на РМ и иницијатива за усвојување на начелен став.

Владиниот Агент, г-ѓа Џонова во овој контекст спомна дека пред ЕСЧП како проблем се јавуваат и предмети а денационализација. Во светло на проблемите кои што произлегуваат од процесот на денационализација, г-ѓа Џонова предложи да се инициира настан во ACJO и на оваа тема со тоа што потребно е да се утврди кои ќе бидат институциите кои ќе бидат вклучени со цел да се развие сеопфатна дискусија за проблемите кои што се на било кој начин поврзани со денационализацијата.

Судијата Николчо Николовски напомена дека големи суми се плаќаат од судскиот буџет за неразумно траење на постапките и покрај тоа што најголем дел од нив траат неразумно долго кај управните органи и проблемот не е кај судовите. Г-ѓа Џонова се надоврза на ова и истакна дека во предметите пред ЕСЧП, каде што е повредено правото на судење во разумен рок во случаеви каде што Врховниот суд на РМ досудил

суми кои што се пониски од стандардите утврдени во праксата на ЕСЧП при што судот во Стразбур на апликантите им ја досудил разликата од тоа што е доделено и тоа што би требало да се додели согласно неговите стандарди, износите се плаќаат од Буџетот на државата. Претседателот на судскиот совет на РМ, Зоран Караповски предложи секој орган кој што ја извршил повредата да си плаќа од сопствениот буџет, со што би се постигнало поголема свесност кај институциите за почитување на принципите и стандардите на ЕСЧП. Владиниот агент, г-ѓа Џонова истакна дека постојат држави членки каде што различни институции во зависност од нивниот удел во повредата која ја констатирал ЕСЧП солидарно и врз основа на договор го исплаќаат износот кој е досуден од страна на ЕСЧП. Во тој контекст таа напомена дека треба да се има предвид дека согласно актуелните решенија од Буџетот на државата се исплаќа целокупната штета досудена од страна на ЕСЧП, вклучително и за констатираниите повреди членот 6 од ЕКЧП односно правото на правично судење по основи различни од повреда на правото на судење во раузмен рок, како и износите кои ги досудува ЕСЧП, а за друг вид на повреди кои извираат од судската пракса како на пример во случајот на Селами и др. Сепак, таа истакна дека иако темата се провлкува подолго време на состаноците на Меѓуресорската комисија таа не располага со повеќе информации и статистика околу предметите кои што траат неразумно долго, кои може да бидат доставени од страна на Врховниот суд. Дополнително темата на исплата на средствата кои ги досудува Врховниот суд по основ на повреда на правото на судење во раузмен рок е поврзана со Законот за судовите и таа тема треба да се третира во контекст на тој закон. Додека пак во однос на износите кои ги досудува ЕСЧП, се поставува прашањето за координација на процесот во контекст на кој ќе се идентификуваат органите кои се одговорни, износот кој секој од тие органи треба да го плати и конечно треба да се имаат предвид и процедурата за исплата и роковите за исплата на средствата досудени од страна на ЕСЧП. Притоа Џонова истакна дека за оваа прашање може да се размислува во перспектива, но дека засега Бирото за застапување нема капацитети да го координира тој процес.

Владиниот агент, г-ѓа Џонова се наврати на препораката поврзана за предметот Хајрулаху против Република Македонија (А.бр. 37537/07) усвоена на четиринаесеттиот состанок „*Судскиот совет на РМ да ја разгледа можноста за преземање на евентуалните мерки против оние индивидуали кои ја употребиле спорната изјава на апликантот дадена под присилба односно тортура во текот на судењето односно постапката против апликантот, и во рок од 30 дена преку Министерството за правда-Биро за застапување на РМ пред ЕСЧП да ја извести Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП*“. По одговорот на Судскиот совет 12.10.2018 таа напомена дека на Судскиот совет им е испратен уште еден допис на оваа тема на 23.11.2018 и замоли за повратна информација. Претседателот на Судскиот совет презема обврска за итен одговор по дописот.

Претставникот на Министерството за надворешни работи, Светлана Гелева истакна дека напатствијата на Комитетот на министри и одлуките мора да се почитуваат и дека станува збор на обврски кои за државата произлегуваат од меѓународни институции и

дека домашните органи се должни да соработуваат со цел успешно извршување на пресудите на ЕСЧП. Г-ѓа Џонова исто така ја потенцираше важноста на постапувањето по насоките на Комитетот на министри и го објасни целиот процес на информирање на Комитетот по однос на статусот на извршување на одредена пресуда односно преземените индивидуални и генерални мерки.

Под точката разно Владиниот Агент исто така го повика претседателот на Судскиот совет на РМ да извести за тоа до каде се повторените постапки по однос на разрешените судии за кои беа донесени пресуди од страна на ЕСЧП: Попоски и Дума против Република Македонија (А.бр. 69916/10 и А.бр. 36531/11); Јакшовски и Трифуновски против Република Македонија (А.бр. 56381/09 и А. Бр. 58738/09); Геровска Попчевска против Република Македонија (А.бр. 48783/07); Митриновски против Република Македонија (А.бр. 6899/12)). Претседателот на Судскиот совет на РМ одговори дека постапките се сеуште се во тек. Џонова истакна дека станува збор за постапки кои подолго време се во тек и дека без нивно завршување не ќе може ниту да се побара Комитетот на министри да го затвори надзорот над извршувањето на овие предмети поради што на истите треба да им се даде преоритет во одлучувањето.

Министерката за правда се надоврза на ова и апелираше за навременост во постапувањето од страна на институциите и спроведување на европските стандарди.

Согласно усвоениот дневен ред и дискусијата на 16-тиот состанок на Меѓуресорската Комисија беа усвоени следниве:

Заклучоци и препораки
од 16-та седница на Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на
ЕСЧП

- **Црква на вистински православни христијани и Ивановски против Република Македонија, А.бр. 35700/11, пресуда од 29 ноември 2018; Ставропигијален манастир „Св. Јован Златоуст“ против Република Македонија, А.бр. 52849/09, пресуда од 29 ноември 2018;**
 1. Се препорачува Основниот суд Скопје II Скопје во рок од 15 дена преку Министерство за правда - Биро за застапување на Република Северна Македонија пред ЕСЧП да ја информира Меѓуресорската Комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП дали жалителите апликанти во горенаведените пресуди Црква на вистински православни христијани и Ивановски против Република Македонија и Ставропигијален манастир „Св. Јован Златоуст“ против Република Македонија поднеле предлог за повторување на домашните постапки за регистрација по донесената пресуда на ЕСЧП и доколку е тоа така, му се препорачува на Основниот суд Скопје II Скопје при постапувањето по предлогот/зите, односно во повторената/ите постапка/и да ги има во предвид принципите и праксата на ЕСЧП и становиштата на Судот изразени во овие пресуди.
- **Макрадули против Република Македонија (Апликации бр. 64659/11 и 24133/13) 19 јули 2018 година;**
 2. Се препорачува на сите основни и апелациони судови во рок од 20 дена преку Министерство за правда - Биро за застапување на Република Северна Македонија пред ЕСЧП да ја информираат и до Меѓуресорската Комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП да достават пракса од случаи поврзани со клевета/навреда (по можност правосилно завршени) каде што се донесени одлуки во кои се реферира на праксата на Европскиот суд за човекови права, вклучително и со приоритет на пресудата на ЕСЧП во случајот Макрадули.
- **Љатифи против Република Македонија, А.бр. 19017/16, пресуда од 17 мај 2018 година**
 1. Се препорачува на Управниот и Вишиот управен суд во рок од 15 дена преку Министерство за правда - Биро за застапување на Република Северна Македонија пред ЕСЧП да ја информираат и да достават до Меѓуресорската Комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП судска пракса (која датира по октомври 2018) во предмети слични на предметот Љатифи, каде што се донесени одлуки во кои е реферирано на пресудата на Европскиот суд за

човекови права, Љатифи против РМ и/или на ставовите на ЕСЧП изразени во оваа пресуда.

2. Се препорачува Министерството за внатрешни работи за целите на извршување на пресудата во случајот Љатифи да ја промени сопствената пракса на линија на ставовите на ЕСЧП изразени во споменатата пресуда на начин што при прогласување на лицата за опасност по националната безбедност ќе носи акти со доволно обrazложени причини кои би можеле да бидат евентуално оспорени пред домашните судски инстанци и кои би можеле да бидат предмет на квалитетен судски надзор, а истовремено не би имале негативни последици по остварување на други права на засегнатите лица.

➤ Еуромак Метал ДОО v. Република Македонија, А.бр. 68039/14, пресуда од 14 јуни 2018

1. Се препорачува на Вишиот управен суд, Управниот суд, Министерството за финансии и Управата за јавни приходи во предметите по основ на данокот на додадена вредност да одлучуваат согласно становиштата на ЕСЧП во пресудата во случајот Еуромак Метал ДОО.
2. Се препорачува на Вишиот управен суд, Управниот суд, Министерството за финансии и Управата за јавни приходи во рок од 30 дена преку Министерство за правда - Биро за застапување на Република Северна Македонија пред ЕСЧП да ја информираат и да доставата до Меѓуресорската Комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП судска пракса (која датира по 14 јуни 2018) во предмети слични на предметот Еуромак Метал, каде што се донесени одлуки во кои е реферирано на пресудата на Европскиот суд за човекови права, Еуромак метал ДОО и/или на ставовите на ЕСЧП изразени во оваа пресуда.
3. Се препорачува Академијата за судии и јавни обвинители да организира по можност во текот на правата половина од 2019 советување на теми поврзани со даночната постапка и даночните закони кои ќе ги опфатат сите засгенати институции.
4. Се препорачува Академијата за судии и јавни обвинители да организира по можност во текот на правата половина од 2019 советување на теми поврзани со денационализацијата кои ќе ги опфатат сите засгенати институции.

В.Д. Директор на Бирото за
застапување на РМ пред ЕСЧП – Владин агент,
м-р Даница Џонова

Министер за правда,

д-р Рената Дескоска

